QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR ELAINE MERCIECA LL.D

PULIZIJA

(Spettur Jesmond J. Borg)

kontra

CLAYTON MUSCAT

(ID: 34388(M))

Kaz Nru.: 432/09

Illum, 6 ta' Ottubru 2022

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat, **Clayton Muscat**, ta' wieħed u ghoxrin (21) sena, bin Victor u Helen nee Abdilla imwieled il-Pieta' nhar s-6 ta' Jannar 1988, residenti gewwa 62, Triq Censu Busuttil, Iklin u detentur tal-karta tal-identita' 34388(M), senjatament akkuzat talli f'dawn il-Gzejjer fil-lejl ta' bejn is-7 u t-8 ta' Diċembru 2008, kif ukoll f' dawn l-aħħar erba' xhur, f' ħinijiet differenti u fi bnadi oħra f' Malta:

1. Ittraffika, biegħ, qassam, jew offra li jittraffika, jbiegħ jew jqassam il-mediċina psikotropika u ristretta ecstacy, minghajr awtoriżżazzjoni

speċjali bil-miktub mis-Supritendent tas-Saħħa Pubblika bi ksur tad-dispożizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li għandhom x' jaqsmu magħha, Kap 31 tal-Liġijiet ta' Malta u r-regolamenti dwar il-kontroll tal-Mediċini, Avviż Legali 33 tal-1985 kif emendati;

2. Kellek fil-pussess tiegħek mediċina psikotropika u ristretta (ecstacy) mingħajr awtoriżżazzjoni speċjali bil-Miktub mis-Supritendent tas-Saħħa Pubblika, bi ksur tad- dispożizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li għandhom x' jaqsmu magħha, Kap 31 tal-Liġijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-Kontroll tal-Mediċini, Avviż Legali 22 tal-1985 kif emendati, liema mediċina nstabet f' tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx ghall-użu esklussiv tiegħek;

3. Kellek fil-pussess tiegħek id-droga kokajina, specifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, meta ma kontx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni ghall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skond id-dispozizzjonijiet tar-4 u s-6 taqsima tal-Ordinanza, u meta ma kontx bil-licenzja, jew xort'ohra awtorizzat li timmanifattura jew li tforni d-droga msemmija, u meta ma kontx b'xi mod ieħor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollok d-droga msemmija fil-pussess tiegħek, u nqast li tipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilek għall-uzu iiegħek skond ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija, u dan bi ksur tar-Regoli tal-1939 dwar il-Kontroll Intern tad-Drogi Perikoluzi (G.N. 292/1939), kif sussegwentament emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta;

Il-Qorti kienet ukoll gentilment mitluba sabiex f'kaz ta' htija tikkundanna lill-akkuzat ghall-hlas ta' spejjez li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proceduri, hekk kif ikkontemplat fl-Artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat l-Ordni tal-Avukat Ġenerali ai termini tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), datata l-25 ta' Jannar 2018, sabiex din il-kawża tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali[1];

Rat id-digriet tal-assenjazzjoni ta' kawzi u doveri datat it-28 ta' Lulju 2021[2];

[1] Ara fol. 4 tal-atti proċesswali.
[2] Ara fol. 126 tal-atti proċesswali

Rat li fl-udjenza tal-12 ta' Ottubru 2021 l-partijiet ezentaw lil dina l-Qorti hekk kif preseduta mis-smigħ mill-gdid tax-xhieda prodotti quddiem dina l-Qorti diversament preseduta;

Semghet u rat ix-xhieda;

Rat li fis-seduta tas-27 ta' Mejju 2015 id-difiża talbet li jiġi redatt Social Inquiry Report.

Rat li fis-seduta tat-30 ta' Ottubru 2015, l-Qorti kif diversament presjeduta laqgħet it-talba tad-difiża sabiex tkun tista' tressaq provi sabiex il-Qorti tkun sodisfatta li l-kundizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 8 (2) tal-Kap. 537 effettivament jeżistu.

Rat ukoll fis-seduta tal-14 ta' Novembru 2016 id-difiża irtirat t-talba tagħha sabiex tkun tista' tressaq provi ai termini ta' l-Artikolu 8 (2) tal-Kap. 537 tal-Liġijiet ta' Malta.

Rat ir-rapport tal-uffiċjal tal-Probation Dorian Cornelius[3] u kif ukoll ix-xhieda tiegħu fejn huwa spjega li mill-informazzjoni miġbura jidher li l-imputat għandu relazzjoni tajba mal-ġenituri tiegħu iżda mhux daqshekk ma' ħutu tant li ma tantx għandu kuntatt magħhom. Ix-xhud kompla jgħid li l-imputat ilu jaħdem għar-rasu bħala *car dealer* sa mill-2013. Kompla jixhed ix-xhud li l-imputat beda jabbuża mid-droga ecstasy meta kellu għoxrin (20) sena pero' sakemm tressaq il-Qorti huwa laħaq egħleb il-vizzju tad-droga. Fil-fatt il-kampuni tal-ewrina li ttieħdu rriżultaw fin-negattiv għal sustanzi illeċiti. Ix-xhud kompla jgħid li l-imputat dejjem attenda għall-appuntamenti u dejjem ikkopera miegħu.

Rat id-dikjarazzjoni tal-Prosekuzzjoni fis-sens li l-qua imputat ghandu jibbenefika mill-artikolu 29 tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta;

Rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti kollha ezebiti;

Semghet is-sottomissjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat

Illi l-fatti mertu tal-kaz odjern jirrisalu għat-8 ta' Diċembru 2008, meta l-Pulizija ġiet infurmata li ċertu Mark Calleja kien idaħħal l-Isptar fil-periklu tal-mewt, konsegwenza ta' overdose ta' droga. Sussegwentament żewġ tfajliet ta' sittax-il sena marru l-Isptar jistaqsu dwar il-qadgħa ta' Calleja u għalhekk il-pulizija ġiehom suspett li dawn setgħu kienu involuti fl-inċident.

[3] Ara fol. 86 sa 92 ta' Proċess.

Mill-investigazzjonijiet li saru rriżulta li ftit qabel ma' Calleja intilef minn sensieh huwa kien qiegħed jattendi 'party' ma dawn it-tfajliet u fil-fatt dawn rawh jintilef minn sensieh. Irriżulta ukoll li Calleja kien jissuplixxihom bil-pilloli tal-ecstacy. Eventwalment Calleja qaleb għall-aħjar u ġie rilaxxat mill-Isptar fit-12 ta' Diċembru u l-għada ġie mitkellem mis-Supritendent Jesmond Borg 9 li dak iż-żmien kien Spettur) ġewwa l-uffiċċju tiegħu. Calleja ammetta li fis-7 ta' Diċembru kien fil-preżenza ta' Clayton Muscat ġewwa l-garage tiegħu jixorbu l-alcohol meta daħal ċertu Thomas Pace li offrielhom il-kokajina u dawn ikkunsmawha flimkien. Thomas kien għadda xi pilloli ta' l-ecstacy lil Mark Calleja sabiex iżommhomlu u imbagħad dan ta' l-aħħar tagħhomlu lura meta wasslu il-party. Sussegwentament Pace tagħhom lill-imputat li poġġihom taħt is-seat tal-karozza tiegħu. Inghad ukoll li f'diversi okkazzjonijiet l-imputat kien iġib il-pilloli għal Mark Calleja mingħand Thomas Pace. Meta s-Supritendent Borg kellem lil Clayton Muscat, dan ammetta li f' dawk l-aħħar xahrejn kien xtara l-pilloli tal-ecstasy mingħand Thomas Pace u kien jgħaddihom lil Mark Calleja. L-imputat ammetta ukoll li fis-7 ta' Diċembru kien qasam l-kokajina ma' Mark Calleja u Thomas Pace waqt li kienu fil-garaxx.

Il-qua imputat, Clayton Muscat, irrilaxxa stqarrija fit-2 ta' Marzu 2009[4] kien iġġuramenta l-istqarrija rilaxxata minnu quddiem il-Maġistrat Tonio Micallef Trigona.

Xehdet Oriana Deguara li esebiet DOK OD, OD1, OD2, u OD3 kontenenti vera kopja tal-proces verbal.

Xehed PS 69 Jesmond Cremona li qal illi fit-8 ta' Diċembru 2008 għall-ħabta ta' l-4:00am kien ġie infurmat illi kien iddaħħal l-isptar ċertu Mark Calleja konsegwenza ta' overdose u kien sar ir-rapport relattiv.

Xehdet Maria Aquilina li kkonfermat illi fit-8 ta' Diċembru 2008 kienet ġiet arrestata mill-Isptar Mater Dei. Hija xehdet illi hi, Samantha u Mark Calleja kellhom jiltaqgħu u jmorru party flimkien iżda peress illi hi u Samantha kienu għadhom ma kienx lesti Mark laħaq mar il-party ma Clayton, l-imputat odjern. Xehdet ukoll illi hija kienet ħallset lil Samantha qabel għall-pilloli u t-tnejn li huma marru il-party f' karozzi separati. Ix-xhud kompliet tixhed li sħabha ħadu l-pilloli qabilha u imbagħad akkumpanjawha biex tieħu tagħha. F' ħin minnhom Mark beda' jħossu ħażin sa ma' wasal lis-security, daħluh ġewwa kamra u ħaduh l-isptar b' ambulanza. Ix-xhud u Maria Aquilina marru l-isptar ma Mark fejn kien hemm il-pulizija li għamluhom xi domandi u minn hemm ħaduhom id-Depot fejn ittieħdetilhom stqarrija. Ix-xhud xehdet li meta rrilaxxaw stqarrija huma kienu

[4] Ara fol. 73 sa 75

għadhom taħt l-effett tad-droga u kienu imbeżżgħin peress illi ma kienux jafu il-qadgħa ta' Mark Calleja. In oltre x-xhud xehdet li għalkemm kien għad kellha sittax-il sena l-istqarrija ma tteħditx fil-preżenza ta' ommha. Il-pilloli inxtraw mit-tlieta li huma flimkien iżda kien Mark li mar jixtrihom fiżikament. Ix-xhud qalet li huma xtraw tlett pilloli tal-ecstacy biex jaqsmuhom bejniethom. Ix-xhud xehdet li kienet tixtri d-droga mingħand Mark Calleja.

Xehdu WPC 23 Geraldine Buttigieg u WPS Diane Fenech li kienu xhieda ta' l-istqarrija ta' l-imputat.

Xehed l-Ispettur Malcolm Bondin li eżebixxa l-istqarrija ta' l-imputat.[5]

Xehed is-Supritendent Jesmond Borg li qal li fit-8 ta' Diċembru 2008, l-Pulizija ġiet infurmata li ċertu Mark Calleja kien idaħħal l-Isptar fil-periklu tal-mewt, konsegwenza ta' overdose ta' droga. Sussegwentament żewġ tfajliet ta' sittax-il sena marru l-Isptar jistaqsu dwar il-qadgħa ta' Calleja u għalhekk il-pulizija ġiehom suspett li dawn setgħu kienu involuti fl-inċident. Sussegwentament dawn it-tfajliet ġew mitkellma mill-pulizija u rriżulta li ftit qabel ma' Calleja intilef minn sensieh huwa kien qiegħed jattendi 'party' magħhom u fil-fatt dawn rawh jintilef minn sensieh. Irriżulta ukoll li Calleja kien jissuplixxihom bil-pilloli tal-ecstacy. Eventwalment Calleja qaleb għall-aħjar u ġie rilaxxat mill-Isptar fit-12 ta' Diċembru u l-għada ġie mitkellem mix-xhud ġewwa l-uffiċċju tiegħu. Calleja ammetta li fis-7 ta' Diċembru kien fil-preżenza ta' Clayton Muscat ġewwa l-garage tiegħu jixorbu l-alcohol meta daħal ċertu Thomas Pace li offrielhom il-kokajina u dawn ikkunsmawha flimkien. Thomas kien għadda xi pilloli ta' l-ecstacy lil Mark Calleja sabiex iżommhomlu u imbagħad dan ta' l-aħħar tagħhomlu lura meta wasslu il-party. Sussegwentament Pace tagħhom lill-imputat li poġġihom taħt is-seat tal-karozza tiegħu. Normalment l-imputat kien iġib il-pilloli għal Mark Calleja mingħand Thomas Pace. Meta ix-xhud kellem lil Clayton Muscat, dan ammetta li f' dawk l-aħħar xahrejn kien xtara l-pilloli tal-ecstasy mingħand Thomas Pace għall-prezz ta' għaxar (€10) ewro u kien jgħaddihom lil Mark Calleja. L-imputat ammetta ukoll li fis-7 ta' Diċembru kien qasam l-kokajina ma' Mark Calleja u Thomas Pace waqt li kienu fil-garaxx. Ix-xhud ħa l-istqarrija ta' l-imputat u sussegwentament din ġiet ġuramentata quddiem il-Maġistrat Micallef Trigona. Ix-xhud qal li ressaq il-ħames persuni li kien kellem, il-Qorti.

Xehed Thomas Pace peress illi l-proċeduri kontra tiegħu kienu ġew deċiżi. Ix-xhud ikkonferma li fis-7 ta' Diċembru 2008 huwa kien iltaqa' ma l-imputat u Mark fil-garaxx tiegħu fejn kien xorbu u abbużżaw mid-droga kokajina. Dan kien

[5] Ara fol. 73 – 75.

ftit qabel il-party li kellhom jattendu ġewwa l-Eden. Ix-xhud qal li kellu pilloli ta' l-ecstasy moħbijin fil-karozza li minnhom biegħ li Mark u lill-imputat. Kompla jgħid li malli daħħlu l-party hu u l-imputat belgħu il-pilloli bl-ilma. In kontro-eżami x-xhud ikkonferma li kien hu li ta l- pilloli ta' l-ecstasy lill-imputat.

In difesa xehed l-imputat minn jeddu [6] li kkonferma li d-droga ecstasy kienet giet ipprovduta minghand Thomas Pace. L-imputat xehed ukoll li huwa qatt ma kien firna xi droga li haddiehor. Il qua imputat xehed ukoll li huwa iltaqa' ma Mark u Thomas qabel il-'party' fejn huma hadu xi droga flimkien fil-garaxx ta' l-imputat. Sussegwentament marru il-'party' izda lil Mark ma rahx aktar u imbaghad sar jaf li Mark kien iddahhal l-isptar wara li cempillu missier Mark. L-imputat kompla jghid li huwa kien eghleb il-vizzju tad-droga u kien qiegehd jahdem ghal rasu.

<u>Konsiderazzjonijiet preliminari</u>

Illi fl-ewwel lok din il-Qorti ser tindirizza numru ta' kwistjonijiet preliminari u li kapaci jaffettwaw il-valur probatorju ta' xi evidenza mressqa mill-partijiet.

Fl-ewwel lok, din il-Qorti ser titratta l-kwistjoni tal-istqarrija tal-imputat kif ukoll tal-istqarrija guramentata li l-qua imputat irrillaxxa quddiem il-Magistrat Inkwerenti u dana anke wara li l-imputat talab ghall-isfilz tal-istess galadarba dawn ittiehdu minghajr ma huwa gie mghoti d-dritt tal-assistenza legali waqt l-istqarrija.

Clayton Muscat irrillaxxa stqarrija lill-pulizija dwar il-fatti mertu tal-kaz odjern fit-2 ta' Marzu 2009. Ma huwiex ikkontestat li l-imputat fl-ebda hin ma gie mghoti d-dritt tal-assistenza legali mhux biss ghal waqt l-istqarrija izda lanqas qabel. Tajjeb li jinghad li l-ligi vigenti f' Jannar tas-sena 2009 ma kinitx tipprovdi d-dritt ghall-assistenza legali. Mill-atti processwali ma jirrizultax li kien hemm ragunijiet impellenti li setghu zammew lill-imputat milli jkun assistiet permezz ta' avukat jew prokuratur legali waqt l-interogazzjoni. Isegwi ghalhekk li probabilment l-unika raguni l-ghaliex l-imputat ma giex offrut u ma kienx mghejjun minn avukat waqt l-interrogazzjoni kienet l-ghaliex il-ligi vigenti dak iz-zmien ma kinitx tippermettieha.

Il-guriprudenza lokali ricenti fir-rigward tal-assistenza legali waqt l-interrogatorju jidher li qed tistrieh fuq l-insenjament mghoti fil-kaz **<u>Beuze v il-Belgju</u>** (App. Numru 71409/10) tad-9 ta' Novembru 2018, li kien jitratta ukoll sitwazzjoni fejn il-ligi domestika relevanti ma kinitx tippermetti l-assistenza legali waqt l-interrogazzjoni u fejn ma kienx hemm ragunijiet impellenti ghalfejn ma tigiex offruta l-assistenza tal-avukat. F'dan il-pronunzjament intqal:

[6] Ara fol. _______________ta' l-Atti processwali.

"120. The fairness of a criminal trial must be guaranteed in all circumstances. However, what constitutes a fair trial cannot be the subject of a single unvarying rule but must depend on the circumstances of the particular case (see Ibrahim and Others, ... § 250). The Court's primary concern, in examining a complaint under Article 6 § 1, is to evaluate the overall fairness of the criminal proceedings ... ... "

121. As the Court has found on numerous occasions, compliance with the requirements of a fair trial must be examined in each case having regard to the development of the proceedings as a whole and not on the basis of an isolated consideration of one particular aspect or one particular incident, although it cannot be ruled out that a specific factor may be so decisive as to enable the fairness of the trial to be assessed at an earlier stage in the proceedings. ... ... "

... ... "139. The stages of the analysis as set out in the Salduz judgment – first looking at whether or not there were compelling reasons to justify the restriction on the right of access to a lawyer, then examining the overall fairness of the proceedings – have been followed by Chambers of the Court in cases concerning either statutory restrictions of a general and mandatory nature, or restrictions stemming from case- specific decisions taken by the competent authorities.

"140. In a number of cases, which all concerned Turkey, the Court did not, however, address the question of compelling reasons, and neither did it examine the fairness of the proceedings, but found that systematic restrictions on the right of access to a lawyer had led, ab initio, to a violation of the Convention ... ... Nevertheless, in the majority of cases, the Court has opted for a less absolute approach and has conducted an examination of the overall fairness of the proceedings, sometimes in summary form ... and sometimes in greater detail ...

"141. Being confronted with a certain divergence in the approach to be followed, in Ibrahim and Others the Court consolidated the principle established by the Salduz judgment, thus confirming that the applicable test consisted of two stages and providing some clarification as to each of those stages and the relationship between them (see Ibrahim and Others, ... §§ 257 and 258-62).

"144. In Ibrahim and Others the Court also confirmed that the absence of compelling reasons did not lead in itself to a finding of a violation of Article 6. Whether or not there are compelling reasons, it is necessary in each case

to view the proceedings as a whole (see Ibrahim and Others, ... § 262). That latter point is of particular importance in the present case, since the applicant relied on a certain interpretation of the Court's case-law on the right of access to a lawyer ... to the effect that the statutory and systematic origin of a restriction on that right sufficed, in the absence of compelling reasons, for the requirements of Article 6 to have been breached. However, as can be seen from the Ibrahim and Others judgment, followed by the Simeonovi judgment, the Court rejected the argument of the applicants in those cases that Salduz had laid down an absolute rule of that nature. The Court has thus departed from the principle that was set out, in particular, in the Dayanan case and other judgments against Turkey.

"145. Where there are no compelling reasons, the Court must apply very strict scrutiny to its fairness assessment. The absence of such reasons weighs heavily in the balance when assessing the overall fairness of the criminal proceedings and may tip the balance towards finding a violation. The onus will then be on the Government to demonstrate convincingly why, exceptionally and in the specific circumstances of the case, the overall fairness of the criminal proceedings was not irretrievably prejudiced by the restriction on access to a lawyer[7] *(see Ibrahim and Others, ... § 265).......*

"147. Lastly, it must be pointed out that the principle of placing the overall fairness of the proceedings at the heart of the assessment is not limited to the right of access to a lawyer under Article 6 § 3 (c) but is inherent in the broader case-law on defence rights enshrined in Article 6 § 1 of the Convention ... ...

"148. That emphasis, moreover, is consistent with the role of the Court, which is not to adjudicate in the abstract or to harmonise the various legal systems, but to establish safeguards to ensure that the proceedings followed in each case comply with the requirements of a fair trial, having regard to the specific circumstances of each accused.......

"150. When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors, drawn from the Court's case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, ... § 274, and Simeonovi, ... § 120):

[7] Emfazi ta' dina l-Qorti

"(a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;

"(b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;

"(c)whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;

"(d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;

"(e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found;

"(f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;

"(g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;

"(h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter; "

(i)the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

"(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice".

F'diversi sentenzi ricenti mghotija mill-Qrati lokali ta' gurisdizzjoni kriminali u anke Kostituzzjonali, saret referenza ghal din is-sentenza u, sabiex anke jigi assigurat li d-dritt ghal smigh xieraq ma jigiex mittifes, il-Qrati skartaw l-istqarrijiet rrillaxati f'cirkostanzi simili bhal dawk odjerni meta gew sabiex jikkunsidraw ir-responsabilita' tal-imputat li jkun[8]. Fil-kaz in dezamina, mill-qari

[8] F'dan is-sens issir referenza ghas-segwenti sentenzi (izda mhux biss) Morgan Onourah vs L-Avukat tal-Istat (Qorti Kostituzzjonali), 27 ta' Jannar 2021, Ir-Repubblika ta' Malta vs Kevin Gatt et (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (27 ta' Ottubru 2021), kif ukoll Christopher Bartolo vs L-Avukat ta' l-Istat

tal-istqarrija hawn fuq imsemmija jirrizulta li l-imputat inkrimina lilu nnifsu rigward l-imputazzjonijiet migjuba fil-konfront tieghu.

Din l-istess stqarrija gie ikkonfermata bil-gurament quddiem il-Magistrat Inkwerenti a tenur tal-artikolu 24 tal-Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta. Qabel ma saret din il-konferma bil-gurament, mill-atti ma jirrizulta li Muscat kien inghata d-dritt ghall-assistenza legali. Fil-fatt dak li jirrizulta huwa li Muscat gie moqri l-istqarrija filwaqt li saru xi kjarifici mill-imputat fuq xi risposti li kien ta lill-ufficjali investigattivi.

Illi galadarba dina l-Qorti trid tiddetermina l-piz probatorju li ghandha taghti lix-xhieda guramentata tal-imputat quddiem il-Magistrat ai termini tal-artikolu 24A(12) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, dina l-Qorti taghmel referenza ukoll għas-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) fl-10 ta' Mejju 2017, fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Josric Mifsud) vs Josianne Azzopardi.** F'dak il-każ, l-imputata Josianne Azzopardi rrilaxxjat stqarrija lill-Pulizija Eżekuttiva fejn ghamlet diversi dikjarazzjonijiet inkriminanti, liema stqarrija hija wara kkonfermatha bil-ġurament quddiem il-Maġistrat tal-Għassa. Qabel l-interrogatorju tagħha, hija ngħatat is-solita twissija skont il-liġi, iżda ma ngħatatx id-dritt li tottjeni parir legali, u wisq inqas il-jedd li tkun assistita minn avukat waqt l-istess interrogatorju. Il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (sede Kostituzzjonali) ddikjarat is-segwenti:

> *"Din il-Qorti taqbel perfettament mal-insenjament tal-Qrati fid-deċiżjonijiet ċitati. L-Avukat Ġenerali ma ġab l-ebda ġustifikazzjoni għaliex kien hemm restrizzjoni għall-aċċess tar-rikorrenti għall-avukat ħlief li l-liġi kif kienet ma kinitx tipprovdi għal tali dritt favur persuna arrestata. B'applikazzjoni ta' dawn il-prinċipji, il-Qorti ssib illi minkejja li d-dritt tar-rikorrenti għal smigħ xieraq ma ġiex leż f'dan l-istadju, ċertament illi sseħħ leżjoni f'każ illi l-istqarrija li tat lill-pulizija fit-13 ta' Frar 2004 u dik li għamlet aktar tard dak inhar quddiem il-Maġistrat Inkwirenti jibqgħu jagħmlu parti mill-proċeduri kriminali pendenti quddiem il-Qorti referenti. Il-Qorti ma tistax ma tikkunsidrax ukoll illi r-rikorrenti kellha biss tmintax-il sena meta seħħ dan l-episodju u kienet l-ewwel darba li ġiet arrestata u tressqet il-Qorti, fejn mhux biss ikkonfermat l-istqarrija tagħha kif kienet mingħaliha li ser tagħmel, iżda effettivament irrilaxxat stqarrija oħra pjuttost dettaljata u dan kollu mingħajr ma kienet ingħatat xi forma ta' assistenza legali, bir-riżultat illi, kif jikkonferma wkoll l-Ispettur Josric Mifsud, hija kienet aġitata waqt li kienet qiegħda tirrilaxxa l-istqarrija tagħha.*
>
> ...

Qorti Kostituzzjonali, (26 ta' April 2022) u Ir-Repubbllika ta' Malta vs Andrew Mangion (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (4 ta' Mejju 2022).

Għar-raġunijiet kollha premessi, il-Qorti, filwaqt li tagħmel referenza għall-fatti lamentati minn Josianne Azzopardi fit-talba għal referenza kostituzzjonali fil-proċeduri fl-ismijiet Il-Pulizija (Spettur Josric Mifsud) vs Josianne Azzopardi li hija pendenti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, senjatament illi ġie mittiefes id-dritt fondamentali tagħha għal smigħ xieraq kif protett bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) u 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, liema lment wassal lil dik il-Qorti sabiex fl-24 ta' Frar 2016 tagħmel l-ordni ta' referenza, qiegħda tiddikjara illi fil-konfront tal-istess Josianne Azzopardi ma ssib li kien hemm l-ebda vjolazzjoni tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-artikoli 6(1) u 6(3) tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, madanakollu, issib illi jkun hemm ksur jekk isir użu mill-istqarrija li tat ir-rikorrenti lill-pulizija dakinhar tat-13 ta' Frar 2004 u l-istqarrija li tat quddiem il-Maġistrat Inkwerenti fl-istess jum, fil-proċeduri kriminali de quo. Għalhekk qiegħda tibgħat dan il-provvediment flimkien mal-atti lura lill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabiex tkompli tisma' u tiddeċiedi skont kif intqal f'din ir-referenza." [sottolinear ta' din il-Qorti]

Fis-sentenza mghotija mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fl-ismijiet **ir-Repubblika ta' Malta vs. Kevin Sammut** (16 ta' Frar 2022), saret referenza ghas-sentenza hawn fuq citata ta' Bueze vs. Belgium u ddikjarat:

"12. Illi f'dan il-kwadru ta' fatti, huwa indubitat illi l-istqarrija pre-trial magħmula mill-appellat, kif sussegwentement minnu ġġuramentata, hija prova determinanti f'dan il-proċess penali u dan għaliex din hija inkriminatorja. L-appellat fil-mument li kien arrestat jidher li kien ferm vulnerabbli, għalkemm kif tajjeb stqarret l-Ewwel Qorti kien raġel matur ta' tmienja u għoxrin sena. Kien konfuż, u anzjuż. ...

13. Illi dan kollu seħħ, kif ingħad, u kif anke stqarret l-Ewwel Qorti fissentenza appellata, meta l-appellat ma kellu ebda dritt li jiddefendi ruħu permezz ta' xi forma ta' assistenza legali, bit-twissija li tingħata tkun dik vigenti skont il-liġi f'dak iż-żmien, u injar mill-konsegwenzi tal-mod kif kien qiegħed iwieġeb għal mistoqsijiet li kienu qed isirulu, seta' inkrimina ruħu u dan mingħajr ma kellu dik id-difiża adegwata. Dan jista' jisarraf f'preġudizzju irrimedjabbli għall-appellat għalkemm fl-Istruttorja kien debitament assistit kif ukoll fl-istadju taċ-ċelebrazzjoni tal-ġuri huwa ser ikun assistit minn avukat u ser ikollu l-opportunita' iressaq id-difiża tiegħu. Illi allura, għalkemm l-istqarrija tad-09 ta' Settembru 2009 kienet rilaxxata skont il-liġi viġenti f'dak iż-żmien, madanakollu huwa indubitat illi din il-prova li ittieħdet meta l-appellat ma kellux il-jedd li jiddefendi ruħu, hija prova determinanti tant illi, bil-mod kif l-appellat wieġeb għal mistqosijiet li sarulu huwa seta' inkrimina ruħu irrevokabbilment u dan bi preġudizzju serju għarretta amministrazzjoni tal-ġustizzja. Dan ifisser illi għalkemm għad irid ikun iċċelebrat il-ġuri, madanakollu huwa bil-wisq evidenti f'dan l-istadju talproċeduri, meta il-Qorti

hija mogħnija bil-provi kkumpilati, illi l-prova li lProsekuzzjoni qed tfittex li tagħmel permezz tal-istqarrija rilaxxata millappellat lil pulizija, u ftit tal-ħin wara ġġuramentata quddiem l-Inkwirenti, tista' tkun vvizzjata minħabba il-fatt illi l-appellat ma setax jiddefendi ruħu kif xieraq f'mument meta huwa kien vulnerabbli, u ma kienx assistit, kif indikat iktar 'il fuq, u għalhekk din il-prova għandha tiġi imwarrba. F'dan ilkaż, il-Qorti hija tal-fehma illi n-nuqqasijiet minnha ravviżati ma jistgħu blebda mod ikunu sanati anke jekk l-Imħallef togat neċessarjament irid iwissi lil ġurati fl-indirizz finali tiegħu b'dawn l-imsemmija nuqqasijiet, li x'aktarx ser jivvizjaw l-istqarrija magħmula mill-appellat miksuba mingħajr ma kellu ebda difiża, sabiex b'hekk ikun ferm riskjuż li huma jistrieħu fuqha meta jiġu biex jagħmlu il-ġudizzju aħħari tagħhom. Dan minħabba l-fatt li meta din ilQorti twieżen il-valur probatorju ta' din l-istqarrija meta komparat malpregudizzju irrimedjabbli li ser ibati l-appellat f'każ li l-istess tkun ammess, huwa indubitat illi il-preġudizzju rekat jiżboq il-valur probatorju tagħha."

Fis-sentenza fl-ismijiet **<u>Christopher Bartolo vs. Avukat tal-Istat</u>** mghotija mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-26 ta' April 2022, nghad:

"28. Illi kif qalet din il-Qorti fis-sentenza tagħha tal-5 ta' Ottubru, 2018, huwa ċar li l-istqarrijiet li ta l-appellat lill-Pulizija se jkollhom u kellhom impatt fil-proċeduri kriminali u l-eżitu tagħhom. <u>Mela dak li jgħodd għall-imsemmija stqarrijiet u l-użu li seta' jsir minnhom f'dawk il-proċeduri, issa, bis-saħħa ta' dak li qiegħed ikun deċiż f'din is-sentenza, jgħodd ukoll għall-istqarrija maħlufa mill-appellat quddiem il-Maġistrat Inkwirenti</u>. Ukoll jekk l-imsemmi mpatt ma jolqotx l-ammissjonijiet li huwa għamel u tenna fuq medda ta' żmien matul il-proċeduri msemmija sa ma nħareġ lAtt tal-Akkuża (bit-tħaddim tad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 392B(1) u (4) tal-Kodiċi Kriminali), <u>il-fatt li seta' jsir użu mill-istqarrija maħlufa kien jaf joħloq ħsara lill-appellat</u>. Kemm hu hekk, joħroġ ċar minn qari mqar ħafif tas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kriminali fis-27 ta' April, 2017, li ħafna mill-kunsiderazzjonijiet magħmulin minn dik il-Qorti hija u tkejjel il-piena li kellha tagħti lill-appellat akkużat, kienu jsemmu l-imsemmija stqarrijiet u dak li jingħad fihom;

29. <u>Illi għalhekk din il-Qorti tqis li, ladarba b'din is-sentenza se tagħti rrimedju li lanqas ma jmissu jsir użu aktar tal-istqarrija maħlufa mirrikorrent appellat quddiem il-Maġistrat Inkwirenti</u>, hekk ukoll għandha tagħti rimedju għat-tħassir tas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kriminali safejn jirrigwardaw il-kunsiderazzjonijiet li saru fiha dwar dak li l-akkużat stqarr qabel ma irreġistra għal aktar minn darba l-ammissjoni tiegħu għall-akkuzi mressqa." (emfazi ta' din il-Qorti)

Minn qari tax-xhieda guramentata tal-qua imputat jirrizulta li l-qua imputat inkrimina lilu nnifsu fir-rigward tal-maggor parti tal-imputazzjonijiet dedotti fil-konfront tieghu. Kjarament jirrizulta ukoll li l-qua imputat kien ghad kellu biss wiehed u ghoxrin sena u li dak iz-zmien kien ghad kellu fedina penali netta. Illi indubbjament id-dikjarazzjonijiet li ghamel fix-xhieda tieghu bil-gurament

quddiem il-Magistrat Inkwerenti setghu possibilment ippregudikaw id-difiza tieghu fl-iter processwali.

Ghaldaqstant dina l-Qorti, wara li hadet konjizzjoni tal-provi migbura u l-gurisprudenza ricenti relatata mal-valur probatorju li hija ghandha taghti l-istqarrija u l-konsegwenzjali xhieda guramentata ai termini tal-artikolu 24A(12) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, mehuda f'cirkostanzi simili ghal dawk tal-kaz odjern, partikolarment il-fatturi stabbiliti sabiex isir l-analizi tal-*overall fairness* tal-proceduri, ma hijiex tal-fehma li jkun opportun li tistrieh fuq l-istqarrija u x-xhieda guramentata tal-qua imputat quddiem il-Magistrat Inkwerenti, sabiex tistabillixi r-reita o meno tal-imputat ghall-imputazzjonijiet odjerni u ghaldaqstant ser tghaddi sabiex tiskarta l-istess stqarrija u xhieda.

Illi fil-proceduri odjerni l-prosekuzzjoni ezebiet xhieda guramentata ta' **Mark Calleja, u Samantha Gili** ai termini tas-subartikolu 24A(12) u (13) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. Dawn ix-xhieda ma gew qatt prodotti mill-prosekuzzjoni sabiex jiddeponu *viva voce* fil-prezenza tal-imputat. Konsegwentament l-imputat qatt ma kellu d-dritt li jaghmel il-kontro-ezami ta' dawn iz-zewgt xhieda.

Stabbiliti dawn il-fatti, dina l-Qorti trid tevalwa l-piz tal-prova li ghandha tinghata lix-xhieda guramentata tal-persuni hawn fuq imsemmija mehuda ai termini tal-artikolu 24A(12) u (13) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. F'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) mghotija fis-26 ta' Mejju 2003 fl-ismijiet **<u>il-Pulizija vs. Pierre Gravina</u>**, fejn gie ddikjarat:

> *"Issa, huwa principju generali li "...ix-xhieda ghandhom dejjem jigu ezaminati fil-Qorti u viva voce" (Artikolu 646(1), Kap. 9). Ghal din ir-regola, pero`, hemm certi eccezzjonijiet li jipprovdi ghalihom l-istess Artikolu 646 fissubartikoli li jigu wara s-subartikolu (1). Hemm ukoll l-eccezzjoni tad-deposizzjoni mehuda in segwitu ghall-hrug ta' ittri rogatorja li bil-procedura traccjata fl-Artikolu 399 tal-Kodici Kriminali, procedura li giet ritenuta applikabbli anke ghal kawzi sommarji (ara* **Il-Pulizija v. Angelo Grima** *App. Krim. 18 ta' Ottubru, 1952), u li fil-prattika giet ukoll applikata mill-Qorti Kriminali f'xi kazijiet wara l-hrug tal-att ta' akkuza. U hemm l-eccezzjoni ta' meta xhud jinstema' f'daru minhabba mard jew xjuhija (Art. 647, Kap. 9). Jigi osservat li anke fil-kaz ta' xiehda permezz ta' rogatorji u ta' xhieda li jinstemghu f'darhom, l-imputat jew akkuzat ghandu dejjem il-jedd li jkun presenti waqt is-smigh tax-xhud jew li jahtar rappresentant tieghu ghal waqt tali smigh – Art. 647(3) u 399(2). L-ewwel sentenza tal-Artikolu 30A tal-Kap. 101 taghmilha cara li dak l-Artikolu qed jipprovdi ukoll eccezzjoni, <u>pero` mhux eccezzjoni ghar-regola kontenuta fl-Artikolu 646(1) tal-Kodici Kriminali izda ghar-regola kontenuta fl-Artikolu 661 ta' l-istess Kodici.</u> Minn dan isegwi, li anke meta l-prosekuzzjoni tkun trid taghmel uzu minn dikjarazzjoni guramentata mehuda skond l-imsemmi Artikolu 30A, ir-regola ghandha tkun li minn ikun ghamel dik l-istqarrija ghandu jingieb*

fil-qorti biex l-imputat jew akkuzat ikun jista' jikkontroezaminah dawrha. S'intendi, dan ma jfissirx li jekk ix-xhud, meta jigi ezaminat jew kontro-ezaminat, ibiddel jew jirritratta minn dak li jkun qal fid-dikjarazzjoni guramentata, allura dik id-dikjarazzjoni (jew il-parti mibdula jew ritrattata) ma tkunx aktar tista' tittiehed bhala prova kontra l-akkuzat; il-gudikant jista' xorta wahda, wara li jkun sema' lix-xhud, jasal ghall-konkluzzjoni li il-verita` hija dik kontenuta fl-istqarrija guramenetata u mhux dak li jkun iddepona fil-qorti x-xhud. Ifisser biss li, bhala regola, min ikun ghamel tali stqarrija guramentata ghandu jingieb il-qorti ghall-fini ta' kontroll da parti tal-akkuzat jew imputat. F'dan is-sens ukoll esprimiet ruhha l-Qorti Ewropea fil-kawza ***Kostovski v. Netherlands*** *(20 ta' Novembru, 1989) meta qalet li d-dritt ta' akkuzat li jikkonfronta xhud migjub kontra tieghu*

> ***does not mean, however, that in order to be used as evidence statements of witnesses should always be made at a public hearing in court: to use as evidence such statements obtained at the pre-trial stage is not in itself inconsistent with paragraphs (3)(d) and (1) of Article 6, provided the rights of the defence have been respected. As a rule, these rights require that an accused should be given an adequate and proper opportunity to challenge and question a witness against him, either at the time the witness was making his statement or at some later stage in the proceedings*** *((1990) 12 E.H.R.R.434, para. 41)."*

L-istess principju gie pronunzjat fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tat-8 ta' April 2010, fl-ismijiet Ir-**Repubblika ta' Malta vs Matthew-John Migneco**:

> *"S'intendi, dana l-Artikolu 30A tal-Kap. 101 irid dejjem jinqara fid-dawl tad-disposizzjonijiet ġenerali tal-Kodiċi Kriminali (eċċetwat l-Artikolu 661 tal-istess Kodici, li għalih l-Artikolu 30A jagħmel deroga espressa). Issa, l-Artikolu 549(4) (u ma jistax ikun hemm dubju li l-intervent ta' Maġistrat taħt is-subartikoli (12) u (13) tal-Art. 24A tal-Kap. 101 hija forma ta' inkjesta dwar l-in genere b'modalitajiet kemm xejn differenti meħtieġa għall-finijiet tal-istess Kap. 101) u 646(2) tal-Kap. 9 huma ċari fil-portata tagħhom: id-deposizzjoni regolarment mogħtija fl-inkjesta dwar l-in genere ... tista' tingieb bhala prova, u mhux sempliċiment għall-finijiet ta' kontroll, basta, pero`, li x-xhud jinġieb ukoll fil-qorti biex jiġi eżaminat viva voce ... ħlief jekk ix-xhud ikun mejjet, ikun barra minn Malta jew ma jkunx jista' jinstab... (ara l-proviso tas-subartikolu (2) tal-imsemmi Artikolu 646)."* (sottolinear ta' din il-Qorti).

Fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tas-6 ta' Lulju 2016, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Charles Paul Muscat**, b'referenza għall-Artikolu 30A tal-Kap. 101 u l-Artikolu 661 tal-Kap. 9 u wara li gew ikkonfermati l-principji stabbiliti permezz tas-sentenzi hawn fuq imsemmija, ingħad hekk:

> *"Izda jekk f'dak l-istadju* (guri) *huma jiddikjaraw li ser jaghzlu li ma jixhdux biex ma jinkrimnawx irwiehom fil-process penali li jkun ghadu pendenti fil-konfront taghhom, imbaghad f'dak l-istadju il-gurati ghandhom jigu ggwidati meta jigu biex jiznu il-valur probatorju tal-istqarrijiet guramentati u dan*

ghaliex "The right to a fair administration of justice holds so prominent a place in a democratic society that it cannot be sacrificed to expediency."

Dan ghaliex kif gie deciz fil-kaz **Luca v Italy** *[(2003) 36 EHRR 46], inghad mill-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem:-*

> *"As the court has stated on a number of occasions . . . it may prove necessary in certain circumstances to refer to depositions made during the investigative stage (in particular where the witness refuses to repeat his deposition in public owing to fears for his safety, a not infrequent occurrence in trials concerning Mafia-type organisations). If the defendant has been given an adequate and proper opportunity to challenge the depositions, either when made or at a later stage, their admission in evidence will not in itself contravene Article 6.1 and 3(d). The corollary of that, however, is that where the conviction is both solely or to a decisive degree based on depositions that had been made by a person whom the accused has had no opportunity to examine or to have examined, whether during the investigation or at the trial, the rights of the defence are restricted to an extent that is incompatible with the guarantees provided by Article 6."*

Dan ifisser allura illi hemm erba' kriterji li jridu jigu ikkunsidrati:

1. Illi x-xhieda bhala regola trid tinghata viva voce fil-Qorti fejn l-akkuzat ikollu kull opportunita' li jikkontrolla dak li jghid ix-xhud.

2. Il-fatt illi x-xhieda ma jixhdux madanakollu ma ghandux iwassal ghall-inammissibilita` tal-istqarrija minnhom rilaxxata fl-istadju tal-investigazzjonijiet jew fil-pre-trial stage u dan ghaliex irid jittiehed in konsiderazzjoni l-fatturi kollha tal-kaz, bhal perezempju fil-kaz meta xhud ma jistax jingieb jixhed ghax ikun miet.

3. L-affidabbilita ta' dik l-istqarrija u tax-xhud li jkun irrilaxxjaha.

4. Finalment jekk dik ix-xhieda guramentata wahedha hijiex l-unika prova inkriminanti u deciziva fil-konfront tal-persuna akkuzata."

Stabbiliti dawn il-principji, fl-ewwel lok jinghad li fil-kaz in dezamina ma gewx osservati d-dittami tal-artikolu 646(1) tal-Kodici Kriminali li jistipula li:

> *(1) Bla ħsara tad-dispożizzjonijiet li ġejjin ta' dan l-artikolu, ix-xhieda għandhom dejjem jiġu eżaminati fil-qorti u vivavoce.*

L-unika eccezzjonijiet ghal din ir-regola huma s-segwenti (a) meta jitqiesu ċ-ċirkostanzi tal-każ, huwa evidenti lill-Qorti li xhieda viva voce tista' tikkawża ħsara psikoloġika lix-xhud u (b) jekk ix-xhud ikun mejjet, (c) ikun barra minn Malta jew (d) ma jkunx jista' jinsab. Ic-cirkostanzi tal-persuni hawn fuq imsemmija ma jaqghu fl-ebda wahda minn dawn l-eccezzjonijiet. Di piu' l-imsemmija persuni affaccjaw proceduri kriminali in konnessjoni mal-fatti mertu tal-proceduri odjerni u ghaldaqstant huwa impellenti li din il-Qorti tizen tajjeb l-imsemmija xhieda qabel ma taghzel li tistrieh fuqha ai fini ta' sejbien ta' htija jew altrimenti galadarba meta huma rrillaxxaw l-istess stqarrijiet kienu ghadhom meqjusa bhala ko-imputati. Ghaldaqstant f'dawn ic-cirkostanzi din il-Qorti ma

hijiex tal-fehma li jkun *safe and satisfactory* li hija tistrieh fuq ix-xhieda guramentata tal-persuni hawn fuq imsemmija meta l-imsemmija xhieda ma xehdux *viva voce* fil-prezenza tal-imputat hekk kif rikjest mil-ligi b'tali mod li l-istess imputat ikun jista' jikkontrolla u jaghmel il-kontro-ezami tal-istess xhieda u per konsegwenza ser tiskarta l-istess ai fini ta' kunsiderazzjonijiet dwar ir-reita o meno tal-imputat fir-rigward tal-imputazzjonijiet odjerni.

<u>Kunsiderazzjonijiet dwar htija</u>

Stabbiliti s-suesposti konkluzzjonijiet, din il-Qorti ser tghaddi sabiex tezamina l-bqija tal-evidenza mressqa mill-prosekuzzjoni.

Jibda biex jinghad li s-Supratendent Borg fix-xhieda tiegħu jaghmel referenza ampja ghal dak li qallu Mark Calleja li tressaq il-Qorti flimkien mal-qua imputat. Madanakollu galadarba, hekk kif inghad izjed il-fuq, Calleja ma giex prodott mill-prosekuzzjoni sabiex jixhed dwar il-fatti in ezami viva voce, dak kollu ddikjarat mis-Supratendent huwa meqjus detto del detto u ghaldaqstant mhux meqjus bhala prova sufficjenti tal-kontenut tal-istess xhieda.

Illi Maria Victoria Aquilina kemm fix-xhieda taghha fl-istqarrija guramentata u anke fix-xhieda taghha viva voce fil-proceduri odjerni, fl-ebda hin ma ddikjarat li hija xtrat jew hadet sustanza illecita minghand il-qua imputat jew li ratu jikkonsma d-droga. Min-naha l-ohra Thomas Borg li xehed wara li l-proceduri tieghu saru *res judicata* kkonferma li Muscat qatt ma prokura d-droga izda kien propju hu (cioe' Borg) li kien jipprokura d-droga u jghaddieha lil Muscat u Calleja. Fix-xhieda tieghu Borg jghid ukoll li dakinar tat-7 ta' Dicembru tas-sena 2008 huma (Borg, Muscat u Calleja) ltaqu gew garaxx fejn kienu xorbu xi alcohol u kkonsmaw id-droga kokaina. Sussegwentament huma kienu kkonsmaw il-pilloli ecstasy u dan qabel ma marru party. Borg jikkonfermaw li kien propju huwa li prokura d-droga kemm il-kokaina kif ukoll l-ecstasy. L-imputat b'mod volontarju ghazel li jixhed u bil-gurament tieghu kkonferma li huwa qatt ma kien prokura l-ebda droga ghal hadd. Jikkonferma ukoll li dakinhar kien ikkonsma s-sustanza kokaina kif ukoll il-pilloli ecstasy.

Permezz tal-ewwel imputazzjoni l-qua imputat jinsab akkuzat tali traffika d-droga ecstasy. L-artikolu 22(IB) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta jaghti definizzjoni ta' 'traffikar':

> *(1B) Għall-finijiet ta' din l-Ordinanza l-kelma "jittraffika" (bil-varjazzjonijiet grammatikali u bl-espressjonijiet imnisslin minnha) b'riferenza għal traffikar f'mediċina, tinkludi l-koltivazzjoni,f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li tali koltivazzjoni makenitx*

għall-użu esklussiv tal-ħati l-importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik l-importazzjoni ma kienetx għall-użu esklussiv tal-ħati, il-manifattura, l-esportazzjoni,id-distribuzzjoni, il-produzzjoni, l-amministrazzjoni, il-provvista,li wieħed joffri li jagħmel xi wieħed minn dawn l-atti, u l-għoti ta' informazzjoni intiża biex twassal għax-xiri ta' tali mediċina bi ksurta' din l-Ordinanza:

Mill- provi hawn fuq imsemmija ma jirrizultax li l-qua imputat f'xi istanza traffika, pprovda jew biegh id-droga ecstasy lil terzi. Anzi li jirrizulta huwa li terza persuna kienet ghaddietlu d-droga u dana wara li huwa hallas ghaliha. Fil-fatt Thomas Pace stess fix-xhieda tieghu quddiem din il-Qorti ammetta li kien hu stess (Borg) li ssuplixxa d-droga lil Muscat. Konsegwentament din l-imputazzjoni ma tirrizultax pruvata. Galadarba, ma jezistiex scenario ta' traffikar, ma jistgha qatt jirrizulta *trafficking by sharing* hekk kif sostna l-abbli difensur. Fil-fatt il-kuncett ta' *trafficking by sharing* gie introdott fil-ligi Maltija permezz tal-Att XVI tas-sena 2006 u dana bhala 'skuzanti' għar-reat ta' traffikar. Il-ħsieb tal-legislatur wara dina l-emenda kien is-segwenti:

"Sal-lum kull każ ta' traffikar – żgħir jew kbir, sharing u mhux sharing – kien jaqa' taħt il-kappa tat-traffikar u allura, malli l-każ tiegħek jaqa' taħt din il-kappa, awtomatikament kien ikollok piena karċerarja tassattiva ta' sitt xhur. Jiġifieri l-aħjar li tista' tmur huwa li teħel sitt xhur ħabs. .... għal min qiegħed jaqsam ma' xi ħadd ammonti żgħar ta' droga. Xorta jitqies bħala traffikar b'mod ġenerali, pero' mhux bilfors li l-ħati jintbagħat il-ħabs. Għalhekk m'aħniex qed inneħħu l-piena karċerarja għax-sharing imma qed ngħidu li fil-każ ta' sharing mhux bilfors li jkun hemm piena karċerarja…".[9] (emfazi ta' din il-Qorti)

Konsegwentament, biex jirrizulta *trafficking by sharing* fl-ewwel lok necessarjament iridu jirrizultaw l-estremi ta' traffikar. Il-kuncett ta' *trafficking by sharing* jirrigwardja traffikar ta' droga, applikabbli biss f'cirkostanzi specifiki stipulati fil-ligi u liema cirkostanzi dawn il-Qrati dejjem interpretaw b'mod ristrett ghall-ahhar. Madanakollu ma jista' qatt ikun prezenti l-kuncett ta' *trafficking by sharing* jekk ma jirrizultax it-traffikar.

Illi t-tieni imputazzjoni tirrigwarda l-pussess aggravate tad-droga *ecstasy*. Mill-provi mressqa ma jirrizultax li l-imputat kien f'pussess tad-droga ecstasy f'cirkostanzi li huma indikattivi ta' spacc, madanakollu jirrizulta, partikolarment mix-xhieda tal-qua imputat stess u kif ukoll mix-xhieda ta' Thomas Borg, pruvat sal-grad rikjest mil-ligi li l-qua imputat kien ikkonsma d-droga *ecstasy* dakinhar

[9] Seduta parlamentari numru 388 tat-23 ta' Mejju 2006

tas-7 ta' Dicembru 2008. Ghaldaqstant dina l-Qorti hija tal-fehma li dina l-imputazzjoni giet sufficjentament ippruvata.

rIlli permezz tat-tielet imputazzjoni Muscat jinsab akkużat b' pussess semplici tad-droga *kokajina*. Mill-provi mressqa, partikolarment mix-xhieda tal-qua imputat stess u kif ukoll mix-xhieda ta' Thomas Borg, jirrizulta pruvat sal-grad rikjest mil-ligi li l-qua imputat kien ikkonsma d-droga *kokajina* dakinhar tas-7 ta' Dicembru 2008.

Ai fini ta' piena dina l-Qorti qieset l-imputazzjonijiet li taghhom il-qua imputat qed jinsab hati kif ukoll ic-cirkostanzi relatati mal-istess, l-fedina penali tieghu, u l-ammont ta' droga nvoluta. Il-Qorti qieset ukoll il-fatt li ma huwa bl-ebda mod ikkontestat li huwa rnexxielu jeghleb il-vizzju tad-droga u li llum il-gurnata qed jghix hajja stabbli ghall-ahhar. Jirrizulta ukoll li l-qua imputat dejjem attenda għall-appuntamenti ma' l-uffiċjal tal-Probation sabiex jitħejji Social Inquiry Report u dejjem ikkopera miegħu u tah kampuni tal-ewrina li dejjem irriżultaw fin-negattiv għal sustanzi illeċiti. Fl-ahhar net qieset ukoll il-kooperazzjoni tal-imputat mal-pulizija fi stadju tal-investigazzjoni, liema kooperazzjoni wasslet lill-ufficjal prosekutur jiddikjara li Muscat ghandu jibbenefika mill-artikolu 29 tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

Fl-aħħarnett qieset ukoll l-emendi fl-artikolu 4 tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta li jistipula:

> (1) *Fejn akkuża ta' ksur tal-liġijiet dwar id-droga tikkonsisti f'akkuża ta' pussess ta' droga projbita li ma tkunx id-droga kannabis, fi kwantità ta' anqas minn żewġ grammi jew ta' żewġ pilloli tad-droga 'ecstacy' jew ta' żewġ pilloli projbiti oħra, irrispettivament mill-purità, f'ċirkostanzi li ma jwasslux li wieħed raġonevolment jemmen li d-droga projbita mhijiex għall-użu personali tal-persunali għandha l-pussess tagħha, dik il-persuna għandha tkun soġġetta għal proċess skont l-Att dwar il-Kummissarji għall-Ġustizzja, u meta tinsab ħatja mill-Kummissarju għall-Ġustizzja assenjat mill-Ministru sabiex jisma' każijiet dwar reati ta' droga teħel penali bejn ħamsa u sebgħin euro (€75) u mija u ħamsa u għoxrin euro(€125).*

Is-subartikolu 3(4) tal-Kap. 291 tal-Ligijiet ta' Malta jistipula li l-prosekuzzjoni ghar-reat kontra l-Kap. 101 għandha tissokta bil-piena applikabbli <u>wara</u> dħul fis-seħħ tal-istess Kap. 291 u m'għandhiex tkun ogħla mill-pieni li kienu jkunu applikabbli li kieku r-reat tressaq quddiem Kummissarju għall-Ġustizzja taħt il-Kap. 291. Di piu' bis-sahha ta' dan l-artikolu l-Qrati gew mgħotija s-setgha li

japplikaw il-pieni li skond dan l-Att jistgħu jiġu applikati mill-Kummissarju ghall-Gustizzja.

> *(4) Minkejja d-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att, reat kontra l-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi jew l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li għandhom x'jaqsmu magħha li tista' ssir prosekuzzjoni dwaru taħt dan l-Att m'għandux jieqaf milli jkun reat kriminali u l-qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali għandu jkollhom ġurisdizzjoni konkorrenti sabiex jagħtu deċiżjoni dwar dak ir-reat hekk iżda li l-piena applikabbli wara dħul fis-seħħ ta' dan l-Att m'għandhiex tkun ogħla mill-pieni li kienu jkunu applikabbli li kieku r-reat tressaq quddiem Kummissarju għall-Ġustizzja taħt dan l-Att:*
>
> *Iżda l-Qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali għandu jkollhom,bis-saħħa ta' dan l-Att, is-setgħa li japplikaw kull piena li tista' tiġi applikata minn Kummissarju għall-Ġustizzja taħt dan l-Att fir-rigward ta' reat li skont dan l-Att għandu jitressaq quddiem Kummissarju għall-Ġustizzja*

Għaldaqstant, fic-cirkostanzi tal-kaz odjern hawn fuq imsemmija partikolarment galadarba mill-provi mressqa jirrizulta li l-ammont ta' droga ecstasy involuta kienet dik ta' inqas minn zewg pilloli u l-ammont ta' droga kokajina li mill-assjem tal-provi ma jirrizultax li kien iktar minn 2 grammi, dina l-Qorti bis-saħħa tal-artikoli hawn fuq stipulati hija tal-fehma li l-piena applikabbli għall-kaz odjern hija dik ta' penali stipulata fl-artikolu 4 tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta u cioe' penali.

Decide

Għaldaqstant, ghal dawn il-mottivi, dina l-Qorti, wara li rat l-Artikoli 22(1)(a), 22(2)(b)(ii) u 29 (1) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta; r-Regolamenti 4 u 9 tal-Legislazzjoni Sussidjarja 101.02; ir-regolamenti 3 u 5 tal-Avviz Legali 22 tas-sena 1985 kif ukoll l-artikoli 120, 120A(1)(a), 120A(2)(b)(ii) tal-Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta, **qed tillibera lill-qua imputat mill-ewwel imputazzjoni filwaqt li qed issib lill-istess imputat Clayton Muscat hati tat-tieni in kwantu ghall-pussess semplice tad-droga ectstasy u t-tielet imputazzjoni migjuba kontrieh u konsegwentament qed tikkundannah ghall-piena ta' penali ta' Eur. 75.**

Fl-ahhar net, il-Qorti tordna d-distruzzjoni tad-droga ezebita, hekk kif din is-sentenza tghaddi in gudikat, u dan taht il-harsien tar-Registratur li ghandu jirredigi process-verbal li jiddokumenta l-procedura tad-distruzzjoni, liema

dokument ghandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawza sa mhux aktar tard minn hmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

MAGISTRAT DR. ELAINE MERCIECA BA. LL.D.

Christine Farrugia

Deputat Registratur